NOTA

BEVATTENDE

VOORSCHRIFTEN

VOOR

HET BRUINEREN

DER

GETROKKEN INFANTERIE GEWEREN

EN

VOOR HET ONDERHOUD

DIER

GEBRUINEERDE WAPENEN.

BATAVIA.
DS-DRUKKERIJ.
1873.

LEMBAGA KEBUDAJAAN
INDONESIA

VI-46

11. Hal

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

VII H2
VI - 46.

NOTA

BEVATTENDE

VOORSCHRIFTEN

VOOR

HET BRUINEREN

DER

GETROKKEN INFANTERIE GEWEREN

EN

VOOR HET ONDERHOUD

DIER

GEBRUINEERDE WAPENEN.

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI

BATAVIA,
LANDS-DRUKKERIJ.
1873.

BAT. GENOOTSCHAP VAN KENNIS

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
Tanggal : 29-06-2010
Nomor induk : 543/PN-MUSEUM/10
BIB-ID : 7806860
ITEM-ID : 030909373 3
Asal : Museum Pusat

NOTA

BEVATTENDE

VOORSCHRIFTEN VOOR HET BRUINEREN DER GETROKKEN INFANTERIE GEWEREN EN VOOR HET ONDERHOUD DIER GEBRUINEERDE WAPENEN.

De getrokken infanterie geweren in dienst bij de schutterijen op *Java* worden allen uitwendig gebruineerd, met een vocht bestaande uit 16 gewigtsdeelen sulphas-ferri en 9 deelen murias-ferri liquidum, vermengd met 192 deelen water.

Tot het bruineren, dat in den regel om de twee jaren moet worden herhaald, kan door de gewestelijke militaire kommandanten de hulp van de infanterie van het Leger worden verleend, tegen vergoeding uit de schutterskassen of andere ter beschikking dier korpsen staande fondsen.

Alle ijzeren deelen, die bij het ineengezet geweer zigtbaar zijn, worden gebruineerd, de loop echter uitwendig over het geheele oppervlak, met uitzondering

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

van de stift van het slagschoorsteentje, zoomede de laadstok behalve de schroefdraad aan het dunne einde, en de uitholling van den kop.

De opstaande zijwangen van het vizier blijven ongebruineerd, terwijl de inkeping in de vizierklep en die in het voetstuk bij het bruineren eenigzins behooren te worden ontzien.

Wanneer de geweren eener kompagnie of van een detachement moeten gebruineerd worden, gaat men volgenderwijze te werk. De geweren worden uit elkander genomen en de laden van alle ijzerdeelen, uitgezonderd de laadstokveer, ontdaan; de bandveren en houtschroeven worden met de meeste voorzigtigheid uitgenomen; zoo ze te vast zitten, geschiedt zulks door den geweermaker; de vizierkorrel mag niet worden afgenomen, het slagschoorsteentje en de staartschroef worden niet van den loop geschroefd en de stormring niet van de bajonet genomen.

Het slot wordt uiteengenomen, doch daarna de slagveer met schroef, de stangveerschroef, stangschroef, stoedelschroef en slotschroeven weder op hunne plaats bevestigd en goed aangeschroefd, om de deelen, die aan den buitenkant der slotplaat zigtbaar zijn, ook te kunnen bruineren.

Daarna verdeelt men eene of meer tafels of slaaptafels door het opspijkeren van latjes in vakken, en legt de bajonet, laadstok en verder te bruineren kleine stukken van hetzelfde geweer in één vak bij elkander.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Na in de monding van iederen loop een pen van droog hout te hebben gestoken, legt men dien op twee banken of schragen, met de staartschroef op de eene en de houten pen op de andere bank rustende: zoodoende zal hij bij de bewerking geheel vrij zijn.

Bij ieder vak van de tafel, even als op de kolf van de lade, wordt met krijt het nummer geschreven van het wapen, waarvan de deelen in het vak gelegd worden. De deelen, die niet gebruineerd worden, moeten zamengepakt of gebonden worden, en met het wapennummer voorzien opgeborgen.

Na alsnu de te bruineren deelen goed schoon te hebben gemaakt, wrijve men ze door middel van eenen lap, met drooge fijne kalk goed af, ten einde ze van alle vetdeelen te ontdoen, die onfeilbaar zouden beletten, dat het bruineersel al reeds dadelijk bij de eerste aanstrijking op het ijzer werkte.

Deze voorbereidende werkzaamheden afgeloopen zijnde, gaat men tot het bruineren over.

Hiertoe voorziet zich ieder man van een rolletje, ter lengte en dikte van eenen vinger, en vervaardigd uit een katoenen of linnen lap, sterk in elkander gerold, doopt het eene einde in het bruineersel, wringt daarna het rolletje met de vingers uit om het te veel opgenomen vocht te verwijderen, en bestrijkt nu daarmede alle ijzerdeelen, die gebruineerd moeten worden.

Het kleurmiddel moet steeds gelijkmatig; doch vooral in eene uiterst dunne laag worden aangebragt.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Om de insnijdingen der schroeven en die plaatsen, waar men met het rolletje niet goed kan bijkomen, te bevochtigen, bezigt men eene veder, zorgende dat die slechts spaarzaam van vocht voorzien worde. Men zorge zooveel mogelijk de bevochtigde deelen niet meer met de hand aan te raken, voor dat het vocht is opgedroogd.

De aldus bevochtigde deelen worden zooveel mogelijk in de open lucht, immer buiten de zon gedroogd.

Na droog geworden te zijn, worden zij van de daarop ontstane roest op de volgende wijze ontdaan.

Met de krasborstel (*) wrijve men zacht over de beroeste ijzerdeelen, en wel zoolang tot dat het ijzer weder glans krijgt, zonder er echter het bruineersel af te krabben, of het ijzer weder blank te wrijven. Bij deze bewerking moet de krasborstel vlak worden gehouden, ten einde met de scherpe uiteinden van het draad geene krassen in het ijzer te maken.

De insnijdingen der schroeven, de kordonbeugels en andere ongelijke deelen, worden met de kleine krasborstel afgekrabt.

De aldus van roest gezuiverde deelen worden met eenen droogen lap goed afgewreven, en andermaal op de voorschreven wijze met bruineersel bestreken.

(*) De krasborstels worden vervaardigd van fijn staaldraad ter lengte van ongeveer één Ned. palm en tot een gewigt respectivelijk van 0.028 en van 0.007 Ned. pd. in bosjes te zamen gebonden, in dier voege dat het uiteinde ter lengte van 2 Ned. duim zonder omwoeling blijft.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Tot handleiding bij deze werkzaamheden, wordt het volgende bepaald:

1e **dag.** 's Morgens om 6 uur de geweren uiteen nemen; de ijzerdeelen met zorg en naauwkeurigheid vetvrij maken en daarna gelijkmatig en dun aanstrijken.

Tegen 11 uur kan dit gedaan zijn en nu laat men alles tot den volgenden ochtend droogen, met uitzondering van den loop, die slechts tot 3 uur blijft liggen, om dien middag nog met zorg afgekrast en 's avonds tegen 6 uur weder aangestreken te worden.

2e **dag.** Des morgens om 6 uur begint het afkrabben, en naarmate ieder der hoofddeelen: loop, bajonet, laadstok, slot en beslagdeelen van roest gezuiverd en gepoleerd is, ter beoordeeling van den met het toezigt belasten officier, wordt het op nieuw aangestreken en te droogen gelegd. Het afkrabben en aanstrijken zal dan tegen 11 à 12 uur gedaan zijn.

Tegen 3 uur begint weder het afkrassen van het stuk dat 's morgens het eerst werd aangestreken en dus het langste gedroogd heeft; zoo bij opvolging handelende even als des morgens, wordt daarna elk stuk weder aangestreken.

Om zeker te zijn, dat het kleurmiddel niet te sterk invreet, behooren de werkzaamheden steeds zoo geregeld te worden, dat de loopen, en met uitzondering van den eersten dag, ook de andere deelen, twee malen daags worden afgekrabt en aangestreken.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Op deze wijze wordt voortgewerkt tot dat alle ijzerdeelen van af en met inbegrip van den 2^en^ dag, acht malen zijn afgekrast en zeven malen aangestreken.

Mogten ten gevolge van geheel onvoorziene omstandigheden sommige voorwerpen, en vooral de loopen, niet twee malen daags zijn afgekrast, dan worden zij nog dien zelfden dag met kokend water afgespoeld, om het te sterk invreten van het zuur te voorkomen.

De hierboven omschreven bewerking zal de ijzerdeelen eene donkere kastanje bruine kleur doen verkrijgen.

Gedurende en na de bewerking moet telkens worden gezorgd, dat de loop inwendig schoon en droog wordt gemaakt.

Na de laatste maal te zijn afgekrast, worden de deelen met kokend water afgespoeld, en nog warm zijnde, met eenen lap zoolang gewreven tot de losse roest verwijderd is. Alsdan worden zij met een smeersel van in lijnolie gekookte was ingewreven en het wapen weder in elkander gezet: met inachtneming, dat de vingers niet vochtig zijn.

Bij het ineenzetten dient gelet te worden op het goed plaatsen van den middenband ter voorkoming van schuring op den loop; zoo aan de binnenzijde eene braam of scherpe oneffenheid bestaat, die over den loop krast, moet zij door den geweermaker worden weggenomen.

De loop en het slagschoorsteentje moeten, na inwendig goed te zijn schoon gemaakt, met gezuiverde olie worden ingesmeerd.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Ook de schroefeinden (behalve van de houtschroeven), benevens de bandveerstiften en de onderzijde der bandveren, alsmede de binnenzijde van de kolf-, trekker- en zijplaat worden alvorens van een weinig olie voorzien.

Bij het bruineren moet vooral gezorgd worden dat de deelen, die niet gebruineerd behooren te zijn, ook geheel vrij van het bruineervocht blijven, hetgeen inzonderheid moet worden betracht voor de schroefeinden, schroef- en stiftgaten, bandveerstiften, enz., daar de ontstaande roest op deze deelen nadeelig zou werken. Het is dus daarom des te meer aan te bevelen, deze deelen eenigzins vetachtig te houden; dit moet echter met omzigtigheid geschieden, daar de wel te bruineren naastbij gelegen gedeelten geheel vrij van vet of olie moeten blijven.

De twee eerste dagen na het bruineren moet het geweer dagelijks twee malen worden uiteen genomen, en afgewreven, vervolgens met de kleine krasborstel telkens zacht worden afgekrast, tot dat zich hoegenaamd geen naroest meer vertoont en eindelijk ingesmeerd en weder ineengezet worden; kolfplaat, trekkerplaat en bandveren worden hierbij niet afgenomen.

Om goed te bruineren, moet vooral zorg worden gedragen, dat bij het aanstrijken alle deelen goed, doch vooral zeer dun worden bevochtigd, en bij het afkrabben de ruwe roestkorst overal geheel worde weggenomen, zoodat het ijzer weder glans verkrijgt zonder echter blank te worden.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Mogten eenige plaatsen van de gebruineerde deelen door eene of andere reden niet de gewenschte kleur hebben verkregen, of blank zijn geworden, dan kunnen zij op de volgende wijze weder bruin worden gemaakt.

Na het blank gewordene of minder goed gekleurde, door wrijving met fijne drooge kalk van vetdeelen te hebben gezuiverd, bestrijke men het op de voorschrevene wijze met bruineersel, en krabbe dit, droog geworden zijnde, af; die bewerking herhalende, tot dat de kleur weder aan het overige deel gelijk is.

De aldus gebruineerde ijzerdeelen worden altijd eenigzins vet gehouden, door ze van tijd tot tijd met een' lap, met het smeersel, af te wrijven.

Is eenig gebruineerd deel beroest, dan bestrijkt men het met olie of vet, en laat het eenigen tijd liggen, opdat de roest loswerke, en wrijft het dan met een' lap af; hierdoor zal het bruineersel niet lijden.

De wapenen eenmaal gebruineerd zijnde, zal geen bruineervocht bij de kompagniën mogen zijn; zullende, bij herstellingen, de blanke stukken bij het atelier worden gebruineerd.

De benoodigde bestanddeelen tot zamenstelling van het bruineersel, alsmede het staaldraad voor de krasborstels, zullen uit de magazijnen van oorlog, ten laste van schutterskassen worden ontvangen.

De tot gebruik uitgereikte geweren zullen onderhouden worden, zoowel ijzerdeelen als lade, met een smeersel, vervaardigd uit in lijnolie gekookte geele was, terwijl

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

voor het inwendige van slot en loop of andere ijzerdeelen, die in het hout komen te zitten, zooals: bandveerstiften, binnenkant van trekker-, kolf- of zijplaat, enz. gezuiverde sla- of klapperolie moet gebezigd worden.

De bereiding van het bedoelde roestweermiddel geschiedt door de geele was in ongekookte lijnolie ter verhouding van 1 pond was op 6.79 kannen olie, in een ijzeren pan of pot te laten koken. Nadat het mengsel een oogenblik goed heeft doorgekookt, wordt de pot van het vuur genomen; gedurende het warm worden en koken, tot dat het mengsel bekoeld is, moet gestadig worden geroerd. Goed gereed gemaakt moet dat smeersel, koud zijnde, eene dikke zalf vormen.

Met dit smeersel op een lapje, worden zoowel de ijzerdeelen als het ladehout zeer dun bestreken (vooral het hout zeer weinig) en daarna met een' wollen of lakenschen lap ligt en droog afgewreven; hierdoor krijgt de wollen lap eene vettigheid, die het onderhouden der wapens gemakkelijk maakt. Men behoeft ze na gebruik slechts met dien lap af te wrijven, hetgeen voldoende zal zijn, zware regens of andere omstandigheden uitgezonderd.

De ingrediënten van het voormelde smeersel worden door de schutterijen tegen betaling uit de magazijnen van oorlog ontvangen.

De niet gebruineerde deelen van het geweer worden dof gehouden en alleen schoon gemaakt met een lapje van een weinig olie voorzien.

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL

PERPUSTAKAAN NASIONAL